

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA w ŁODZI

LLO-410-25/97

P/97/191

Nr ewidencyjny 226/97/P/1997191/LLO

INFORMACJA

**o wynikach kontroli funkcjonowania warsztatów szkolnych
w szkolnictwie zawodowym**

Łódź

październik

1997 r.

SPIS TREŚCI

	<u>strona</u>
 CZĘŚĆ OGÓLNA	
I. Charakterystyka kontroli	4
II. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	6
III. Uwagi i wnioski	9
 CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	
IV. Charakterystyka stanu prawnego w zakresie kontrolowanej działalności	14
V. Istotne ustalenia kontroli	20
 1. W kuratoriach oświaty	
1.1. Sieć szkolnictwa zawodowego i funkcjonujących na ich bazie warsztatów szkolnych, w tym zmiany w strukturze kierunków i zawodów	20
1.2. Zmiany w ramowych planach nauczania w powiązaniu z programami zajęć praktycznych	23
1.3. Sytuacja finansowa warsztatów szkolnych, kierunki i zasadność wspomagania warsztatów z budżetu	24
1.4. Finansowanie szkół w zakresie zajęć praktycznych organizowanych na podstawie umów między szkołami a zakładami pracy	29
1.5. Efektywność nadzoru sprawowanego nad działalnością warsztatów szkolnych	30

2. W zespołach szkół zawodowych

2.1. Organizacja szkoły i usytuowanie warsztatów na tle założeń statutowych	31
2.2. Organizacja zajęć praktycznych	32
2.3. Zasadność zmian w profilach kształcenia	33
2.4. Realizacja założeń programów zajęć praktycznych w warunkach warsztatów szkolnych	33
2.5. Stan zatrudnienia i kwalifikacje nauczycieli nauki zawodu	36
2.6. Źródła dochodów i kierunki wydatkowania środków budżetowych przez warsztaty szkolne	37
2.7. Warunki oraz bezpieczeństwo i higiena prowadzenia zajęć praktycznych	37
2.8. Zakres i efekty nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektorów szkół nad działalnością warsztatów szkolnych	39
VI. Przebieg postępowania kontrolnego i działania podjęte po zakończeniu kontroli oraz realizacja wniosków pokontrolnych	39

Załącznik:

Wykaz skontrolowanych jednostek

CZĘŚĆ OGÓLNA

I. Charakterystyka kontroli

Kontrola P/97/191 „Funkcjonowanie warsztatów szkolnych w szkolnictwie zawodowym” została podjęta przez Najwyższą Izbę Kontroli z własnej inicjatywy i przeprowadzona w II i III kwartale 1997 r. w ramach kontroli planowanych.

Celem kontroli było dokonanie oceny warunków techniczno - organizacyjnych, kadrowych i finansowych funkcjonowania warsztatów szkolnych w latach szkolnych 1995/96 i 1996/97. Oceny tej dokonano w odniesieniu do postanowień ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹, zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty” oraz aktów wykonawczych, a w sprawach budżetowych w odniesieniu do ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe², zwanej dalej „prawem budżetowym” oraz aktów wykonawczych.

Tematyka kontroli w kuratoriach oświaty prowadzących szkoły zawodowe obejmowała zagadnienia dotyczące w szczególności:

- sieci szkół zawodowych i funkcjonujących na ich bazie warsztatów szkolnych, w tym zmian w strukturze kierunków i zawodów,
- zmian w ramowych planach nauczania w powiązaniu z programami zajęć praktycznych,
- sytuacji finansowej warsztatów szkolnych, kierunków i zasadności wspomagania warsztatów z budżetu,
- finansowania szkół w zakresie zajęć praktycznych organizowanych na podstawie umów między szkołami i zakładami pracy,
- efektywności nadzoru sprawowanego nad działalnością warsztatów szkolnych.

¹ Tekst jednolity Dz.U. z 1996 r. nr 67, poz. 329 ze zm.

W zespołach szkół zawodowych tematyka kontroli dotyczyła w szczególności:

- organizacji szkoły i usytuowania warsztatów w świetle założeń statutowych,
- organizacji zajęć praktycznych,
- zasadności zmian w profilach kształcenia,
- realizacji założeń programów zajęć praktycznych w warunkach warsztatów szkolnych,
- stanu zatrudnienia i kwalifikacji nauczycieli nauki zawodu,
- źródeł dochodów i kierunków wydatkowania środków budżetowych przez warsztaty szkolne,
- warunków oraz bezpieczeństwa i higieny prowadzenia zajęć praktycznych,
- zakresu i efektów nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektorów szkół nad działalnością warsztatów szkolnych.

Kontrolą objęto 8 jednostek, w tym kuratoria oświaty w Piotrkowie Trybunalskim i Skierniewicach oraz 6 zespołów szkół zawodowych prowadzących warsztaty po 3 w województwach piotrkowskim i skierniewickim. Wykaz skontrolowanych jednostek stanowi załącznik do niniejszej informacji.

Kontrolę przeprowadziła Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi.

Niektóre zagadnienia wchodzące w zakres tematyki niniejszej kontroli były badane już wcześniej, tj. w 1995 r. w kontroli „Działalność organów administracji rządowej w zakresie organizacji i finansowania szkolnictwa zawodowego dla młodzieży” (temat A/95/53). Przeprowadzone wówczas badania, na terenie województw łódzkiego i

² Tekst jednolity Dz.U. z 1993 r. nr 72, poz. 344 ze zm.

sieradzkiego, wykazały m.in., że przeznaczenie niewystarczających środków na oświatę, w tym na szkolnictwo zawodowe, wpłynęło hamująco na niezbędne zmiany organizacyjne i techniczne warsztatów szkolnych. Ich baza techniczna, a niekiedy i kadrowa nie była dostosowana do zmieniających się kierunków i specjalności w kształceniu zawodowym. W każdym z tych województw już w 1995 r. zorganizowane zostało Centrum Kształcenia Praktycznego, co w dużym stopniu, wpłynęło na poprawę warunków i efektywność szkolenia praktycznego.

Ustalenia wspomnianej kontroli w poważnym stopniu zdecydowały o decyzji podjęcia badań problematyki warsztatów szkolnych.

W kontroli jednostek oświatowych - z inicjatywy NIK - udział wzięli przedstawiciele Państwowej Inspekcji Pracy (PIP), którzy przeprowadzili kontrolę warsztatów szkolnych w zakresie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy.

II. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

W latach 1994-1996 sieć szkolnictwa zawodowego, w tym także warsztatów szkolnych nie uległa zmianom. Wystąpiły natomiast wyraźne zmiany w profilach i kierunkach kształcenia, co wynikało z informacji rejonowych urzędów pracy, w tym dotyczących liczby absolwentów szkół zawodowych pozostających bez pracy. Analiza wspomnianych zmian wskazuje, że były one uzasadnione i wychodzące naprzeciw oczekiwaniom rynku pracy. Widoczna jest również tendencja spadku ilości uczniów szkół zasadniczych na korzyść średnich szkół zawodowych.

(Zob. pkt V.1.1)

1. Stosowane ramowe plany nauczania oraz programy nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych i zajęć praktycznych były zgodne z obowiązującymi przepisami wydanymi przez Ministra Edukacji Narodowej³, lecz nie wszystkie szkoły w pełni je realizowały, m.in. z powodu braku dostatecznego wyposażenia warsztatów szkolnych, jak również braku odpowiednich zamówień na realizowane usługi produkcyjne.

Działania dostosowujące programy nauczania do ramowych planów nauczania spowodowały obniżenie od 5% do 35% łącznego wymiaru godzin zajęć praktycznych w całym cyklu nauczania. Większość realizowanych programów nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych i zajęć praktycznych była opracowana w latach osiemdziesiątych i siedemdziesiątych, a nawet sześćdziesiątych.

(Zob. pkt V.1.2; V.2.4)

2. Większość warsztatów szkolnych prowadzona była w ramach gospodarki pozabudżetowej w formie gospodarstw pomocniczych. Na ogółem 20 warsztatów w kontrolowanych województwach (13 w piotrkowskim, 7 w skierniewickim), tylko jedno były prowadzone w formie środków specjalnych (woj. piotrkowskie) i jedno jako jednostka budżetowa (Centrum Kształcenia Praktycznego - woj. piotrkowskie).

Mimo wspomagania warsztatów dotacjami z budżetu przeznaczonymi na pokrycie kosztów ogrzewania pomieszczeń, sytuacja finansowa większości warsztatów prowadzonych jako gospodarstwa pomocnicze była niezadowalająca, o czym świadczyły

³ Zarządzenie nr 13 MEN z dnia 28 maja 1992 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach ogólnokształcących i zawodowych (Dz. Urz. MEN nr 12, poz. 12 ze zm.),
Komunikat MEN z dnia 21 listopada 1993 r. w sprawie zestawu programów nauczania przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych dopuszczonych do użytku szkolnego (Dz.Urz. MEN nr 10, poz. 42 ze zm.),

poniesione straty lub minimalne zyski. Brak środków miał ujemny wpływ na bazę techniczną warsztatów, w których dominowały maszyny i urządzenia 20 - 30 - letnie, na ogół umorzone w 100%.

(Zob. pkt V.1.3)

3. Poza warsztatami zajęcia praktyczne organizowane były również w zakładach pracy, w tym zakładach rzemieślniczych i sklepach, na podstawie umów zawieranych między szkołami a tymi placówkami (Zob. pkt V.1.4).

Z uwagi na ograniczone wyposażenie w maszyny i urządzenia zakładów z którymi zawarto umowy - głównie z uwagi na ich specjalizację w określonych profilach produkcji - niektóre pozycje programowe nie mogły być realizowane lub były realizowane w ograniczonym zakresie. Występowały również przypadki braku przygotowania pedagogicznego części osób prowadzących zajęcia, szczególnie u właścicieli zakładów rzemieślniczych i sklepów.

4. W statutach zespołów szkół były zawarte postanowienia, że w strukturze organizacyjnej występują warsztaty szkolne, choć nie określono formy prowadzenia tej działalności (nie dotyczy Centrum Kształcenia Praktycznego - woj. piotrkowskie).

W niektórych statutach zespołów szkół brak było zapisów wskazujących na aktualnie prowadzone kierunki i specjalności zawodowe.

(Zob. pkt V.2.1)

5. Stan zatrudnienia oraz kwalifikacje kadry nauczającej w warsztatach szkolnych nie budziły zastrzeżeń. Nauczyciele prowadzący zajęcia praktyczne, poza nielicznymi przypadkami, legitymowali się wymaganym przygotowaniem pedagogicznym i wykształceniem kierunkowym (Zob. pkt V.2.5).

Kierownictwa zespołów szkół, w tym kierownicy warsztatów nie w pełni wywiązywali się z obowiązku nadzoru pedagogicznego, m.in. nie realizowali przyjętych planów hospitacji zajęć praktycznych prowadzonych w warsztatach szkolnych (Zob. pkt V.2.8).

6. Warunki pracy w warsztatach szkolnych - według wyników kontroli przeprowadzonej z inicjatywy NIK przez PIP w zakresie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy - były niezadowalające.

We wszystkich skontrolowanych zespołach szkół PIP stwierdziła szereg nieprawidłowości dotyczących pomieszczeń, warunków środowiska pracy, stanu technicznego maszyn, urządzeń i narzędzi, badań lekarskich, szkoleń bhp, zaplecza higieniczno - sanitarnego oraz ochrony pracy młodocianych.

(Zob. pkt V.2.7)

III. Uwagi i wnioski

Wyeliminowanie wymienionych wyżej negatywnych zjawisk występujących w funkcjonowaniu warsztatów szkolnych, wymaga podjęcia następujących działań:

1. Rozważenie zasadności odejścia od powszechnie dominującej formy prowadzenia warsztatów, jaką są gospodarstwa pomocnicze.

Założenie, że zadanie edukacyjne, jakim są zajęcia praktyczne, będzie się samofinansować poprzez prowadzenie w warsztatach szkolnych działalności gospodarczej w ramach gospodarki pozabudżetowej, w warunkach gospodarki rynkowej nie może być w pełni zrealizowane bez szkody dla jakości procesu dydaktycznego, a w szczególności pełnej realizacji treści programowych.

W minionym okresie (do 1990 r.), tj. w warunkach niedostatecznej podaży na rynku wyrobów i usług, nabywcę stosunkowo łatwo znajdowały nawet drogie wyroby i usługi, często niedostatecznej jakości. Warsztaty szkolne, które z natury rzeczy produkowały wyroby niezbyt wysokiej jakości (brak wprawy i dostatecznych umiejętności wykonawców - uczniów) oraz po stosunkowo wysokich kosztach (m.in. z powodu zwiększonego zużycia materiału i czasu pracy), bez większych trudności były w stanie sprzedać swoją produkcję z odpowiednim zyskiem. Nie nastęczało również wówczas trudności uzyskanie odpowiednich zleceń produkcyjnych, koniecznych do realizowania treści programowych zajęć praktycznych.

Aktualnie produkcja warsztatów realizowana przy użyciu przestarzałego i często wyeksploatowanego parku maszynowego na ogół jest niekonkurencyjna.

Uwarunkowania te mają również odbicie w wynikach finansowych warsztatów. Należy przy tym pamiętać, że wyniki działalności warsztatów są zniekształcone (straty zaniżone, zyski zawyżone), gdyż nie są uwzględniane pełne koszty ich produkcji, ponieważ szkoły, jako jednostki budżetowe, w tym warsztaty, dokonują odpisów umorzeniowych, natomiast nie amortyzują majątku trwałego.

Z kolei konkurencja rynkowa zmusza kierowników warsztatów szkolnych, odpowiedzialnych głównie za wyniki finansowe, do przyjmowania zleceń produkcyjnych, których wykonanie nie daje możliwości pełnej realizacji treści programowych.

Najprostszą formą organizacyjną warsztatów, gdzie wyeliminowane mogą być ww. mankamenty, byłyby warsztaty jako samodzielne jednostki budżetowe lub funkcjonujące w dotychczasowych strukturach szkół, lecz nie prowadzące działalności gospodarczej w ramach gospodarki pozabudżetowej. Przykład taki był odnotowany w woj. piotrkowskim, gdzie na bazie warsztatów szkolnych działających w formie gospodarstwa pomocniczego w 1996 r. utworzono Centrum Kształcenia Praktycznego, jako nową jednostkę budżetową. Również i ta forma organizacyjna posiada pewne wady, gdyż nie zachęca do przyjmowania ewentualnych zleceń produkcyjnych z zewnątrz, bowiem uzyskiwane dochody ze sprzedaży wyrobów i usług jednostka budżetowa zobowiązana jest odprowadzić do budżetu, zgodnie z art. 15 ust. 1 prawa budżetowego.

W opinii niektórych dyrektorów zespołów szkół i kuratorów, w aktualnych warunkach gospodarki rynkowej, najlepszym rozwiązaniem byłoby prowadzenie warsztatów w ramach gospodarki pozabudżetowej, ale w formie środków specjalnych.

Istotną zaletą tej formy jest to, iż prowadzone warsztaty, zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 2 prawa budżetowego, nie są wyodrębnione organizacyjnie z jednostki budżetowej oraz zgodnie z § 11 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych⁴, obsługa administracyjno - księgowa należy do obowiązków dysponenta.

Z powyższych uwarunkowań m.in. wynika, że 100% osób zatrudnionych w warsztatach szkolnych lub pracujących na ich rzecz, byłoby opłacanych z budżetu.

⁴ Dz.U. z 1991 r. nr 42, poz. 184.

Sytuacja taka stwarza warunki, które nie zmuszają warsztatów do „pogoni” za wynikami ekonomicznymi kosztem efektywności nauczania, m. in. aby być w stanie utrzymać zatrudniony personel, jak również nie zachęcają do prowadzenia działalności gospodarczej, tj. przyjmowania zleceń produkcyjnych.

Poza tymi prostymi formami funkcjonowania warsztatów szkolnych, tj. jednostka budżetowa lub środki specjalne, duże zalety miałoby połączenie obu tych form. Przykładowo w realizacji programów zajęć praktycznych całość niezbędnych wydatków warsztatów pokrywałby budżet, a jednocześnie prowadziłyby one działalność gospodarczą w formie środków specjalnych, gdzie nadwyżka przychodów nad rozchodami mogłaby być przeznaczana na rozwój i unowocześnienie wyposażenia technicznego.

Bez względu na kształt organizacyjny warsztatów szkolnych część zajęć praktycznych będzie i tak musiała być realizowana w coraz większym stopniu w jednostkach pozaoświatowych, m.in. ze względu na ich specyfikę, szczególnie w sferze usług, np. usługi handlowe, hotelarskie, itp. Również szybko zmieniające się kierunki i profile kształcenia zawodowego będą wymuszać organizowanie zajęć praktycznych w jednostkach pozaoświatowych. Staranny dobór tych jednostek oraz wynegocjowanie optymalnych warunków umownych w jakich będą realizowane zajęcia praktyczne, w tym zapewnienie przygotowania pedagogicznego osób prowadzących zajęcia - musi w dalszym ciągu w zdecydowanej mierze obciążać kierownictwa zespołów szkół zawodowych. Jednak w obecnych warunkach gospodarczych zadanie prawidłowego zorganizowania zajęć praktycznych w jednostkach pozaoświatowych będzie jednym z trudniejszych zadań, którego realizacja ze strony dyrektorów szkół zawodowych

napotykać będzie na poważne przeszkody. Niezbędna jest w tym zakresie pomoc ze strony służb kuratoriów oświaty.

2. Weryfikacja i nowelizacja programów nauczania.

Powszechne są przypadki realizacji programów pochodzących sprzed 10, 20, a nawet 30 lat (z 1967 r.), których treści mocno się zdezaktualizowały. W tej sytuacji należy oczekiwać weryfikacji „starych” programów i ich aktualizacji.

3. Uporządkowanie i uaktualnienie statutów części zespołów szkół.

W statutach powinny znaleźć się postanowienia dotyczące ewentualnego prowadzenia gospodarki pozabudżetowej, w tym jej formy, a także określające aktualnie prowadzone kierunki kształcenia.

4. Pilnej poprawy wymagają warunki pracy warsztatów szkolnych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Poprawa w tym zakresie w części uzależniona jest od nakładów finansowych na remonty pomieszczeń, w tym zaplecza sanitarno - higienicznego oraz wymianę zużytych maszyn i urządzeń na nowe spełniające aktualne wymagania. Bez dodatkowych środków z budżetu na ten cel, radykalna poprawa w tym zakresie nie będzie możliwa.

5. Poprawa efektywności nadzoru pedagogicznego.

Na obniżenie poziomu nauczania zawodowego, m.in. z powodu niepełnej realizacji treści programowych zajęć praktycznych realizowanych w warsztatach szkolnych, jak również jednostkach pozaoświatowych, ujemny wpływ miał niedostateczny nadzór pedagogiczny na wszystkich szczeblach tego nadzoru, w tym również kuratorów wobec szkół.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

IV. Charakterystyka stanu prawnego w zakresie kontrolowanej działalności

Podstawowym aktem prawnym normującym funkcjonowanie i organizację szkolnictwa, w tym szkolnictwa zawodowego, jest ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Ustawa ta wskazuje na wiodącą rolę, jaką pełni Minister Edukacji Narodowej w zarządzaniu oświatą, w tym kształceniem zawodowym. Stanowi ona, iż do obowiązków Ministra Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 22 ust. 2, należy m.in. ustalanie:

- ramowych planów nauczania (pkt 1),
- podstaw programowych obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących, a dla szkół zawodowych również podstaw programowych kształcenia w poszczególnych zawodach (pkt 2),
- warunków i trybu dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania i podręczników, zalecania środków dydaktycznych oraz wykazów tych programów, podręczników i środków (pkt 3),
- zasad i warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez szkoły i placówki (pkt 6).

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 października 1992 r. w sprawie zasad współdziałania ministrów w zakresie kształcenia zawodowego⁵, Minister Edukacji Narodowej oraz inni ministrowie i kierownicy urzędów centralnych współdziałają w ustalaniu ramowych planów nauczania, minimów programowych specjalistycznych

obowiązkowych przedmiotów zawodowych, zestawów dopuszczonych do użytku szkolnego programów i podręczników szkolnych oraz zalecanych środków dydaktycznych w zakresie zawodów podstawowych dla reprezentowanych przez nich branż (§ 1 ust. 1).

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1992 r. w sprawie organizowania i finansowania praktycznej nauki zawodu, praw i obowiązków podmiotów organizujących tę naukę oraz uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu⁵, określony został cel praktycznej nauki zawodu. Jest nim przygotowanie uczniów publicznych szkół zawodowych (zasadniczych i średnich) do sprawnego wykonywania zawodu w zakresie umiejętności określonych w opisie zawodu. Według tego rozporządzenia praktyczna nauka zawodu może być organizowana jako zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe, a okres ich prowadzenia w cyklu nauczania oraz rodzaje i zakres zdobywanych umiejętności określają ramowe plany nauczania i programy nauczania oraz minima programowe.

Przepisy powyższego rozporządzenia odnoszą się do wszystkich organizatorów praktycznej nauki zawodu, bez względu na miejsce organizowania tej nauki. Wynika stąd, że oprócz warsztatów szkolnych, ma ono również zastosowanie do zakładów pracy uczestniczących w procesie kształcenia praktycznego.

Podstawą prawną do prowadzenia przez szkoły zawodowe warsztatów w celu realizacji programów praktycznej nauki zawodu jest zarządzenie nr 14 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 czerwca 1992 r. w sprawie ramowego statutu szkół publicznych

⁵ Dz.U. z 1992 r. nr 77, poz. 387.

⁶ Dz.U. z 1992 r. nr 97, poz. 479 i z 1994 r. nr 130, poz. 648.

dla dzieci i młodzieży⁷. Wynika stąd, że warsztaty szkół zawodowych są placówkami dydaktyczno - wychowawczymi i stanowią integralną część tych szkół. Podstawowym ich zadaniem jest wyrabianie u uczniów umiejętności praktycznych oraz poszerzanie wiedzy teoretycznej zdobytej na lekcjach przedmiotów zawodowych. Ponieważ szkoły prowadzone przez kuratorów oświaty są państwowymi jednostkami budżetowymi, stąd zgodnie z art. 16 ust. 1 prawa budżetowego, mogą prowadzić działalność gospodarczą podejmowaną w celu realizacji zadań szkoły, w formie gospodarki pozabudżetowej - jeżeli koszty tej działalności pokrywane są z uzyskiwanych dochodów własnych.

Prawo budżetowe w art. 16 ust. 2 przewiduje trzy formy gospodarki pozabudżetowej:

- zakład budżetowy,
- środki specjalne,
- gospodarstwo pomocnicze.

Badania kontrolne wykazały, że warsztaty szkolne kontrolowanych zespołów szkół z terenu województw piotrkowskiego i skierniewickiego prowadzone są głównie w formie gospodarstw pomocniczych.

Gospodarstwo pomocnicze, zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych⁸, tworzy się na podstawie decyzji kierownika jednostki budżetowej, a w przypadku kiedy dochody gospodarstwa nie pokrywają w pełni kosztów jego działalności, co wymagać może dofinansowania środkami budżetowymi, dysponenta części budżetowej na wniosek kierownika jednostki budżetowej.

⁷ Dz.Urz. MEN z 1992 r. nr 4, poz. 18.

⁸ Dz.U. z 1991 r. nr 42, poz. 185.

Decyzję o prowadzeniu działalności w ramach gospodarki pozabudżetowej w formie środków specjalnych (w warsztatach szkolnych forma ta występuje sporadycznie - dop. NIK), zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych⁹, podejmuje kierownik jednostki budżetowej, lecz jeżeli zaistnieje konieczność dopłat z budżetu, wymagane jest uzyskanie zgody dysponenta części budżetowej.

Istotnym elementem odróżniającym działalność w formie środków specjalnych od gospodarstwa pomocniczego, jest fakt wyodrębnienia lub niewyodrębnienia organizacyjnego z jednostki budżetowej.

Działalność w formie środków specjalnych nie jest wyodrębniona organizacyjnie z jednostki budżetowej, czego konsekwencją m.in. jest to, że zgodnie z § 11 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych obsługa administracyjna i księgowa środków specjalnych należy do obowiązków dysponenta. Natomiast działalność w formie gospodarstwa pomocniczego jest wyodrębniona organizacyjnie z jednostki budżetowej, co pozwala na zatrudnienie kierownika i głównego księgowego gospodarstwa pomocniczego. Możliwość ta pośrednio wynika z § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych.

Według wyżej powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1992 r. w sprawie organizowania i finansowania praktycznej nauki zawodu..., przebieg realizacji programu praktycznej nauki zawodu podlega udokumentowaniu w

dokumentacji przebiegu nauczania (§ 5). Program zajęć praktycznych powinien być realizowany w procesie produkcji lub usług albo ćwiczeń, jeżeli wynikają one z programu lub organizacji zajęć praktycznych (§ 6 ust. 1). Szczególnie w początkowym okresie kształcenia program zajęć praktycznych powinien być realizowany w warsztatach szkolnych bądź w warsztatach szkoleniowych zakładów pracy będących wydzielonymi pomieszczeniami przystosowanymi do prowadzenia tych zajęć, natomiast w końcowym okresie kształcenia, w miarę możliwości, na stanowiskach pracy w zakładach przystosowanych do prowadzenia zajęć praktycznych indywidualnie lub grupowo (§ 6 ust. 2).

W warsztatach zajęcia praktyczne z uczniami prowadzą nauczyciele praktycznej nauki zawodu, a w uzasadnionych przypadkach dyrektor szkoły może powierzyć prowadzenie tych zajęć także instruktorowi praktycznej nauki zawodu - pracownikowi tych warsztatów (§ 8). Natomiast w zakładach pracy zajęcia praktyczne z uczniami prowadzą instruktorzy praktycznej nauki zawodu, którzy powinni spełniać wymagania kwalifikacyjne określone dla nauczycieli (§ 9).

Kuratorzy oświaty, na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, zobowiązani są do sprawowania nadzoru pedagogicznego, polegającego na:

- ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli,
- analizowaniu i ocenianiu efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek,
- udzielaniu pomocy szkołom, placówkom i nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,

⁹ Zob. przypis 4.

- inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.

Nadzór pedagogiczny sprawują również - zgodnie z art. 35 ust. 4 ustawy o systemie oświaty - dyrektor szkoły oraz inni nauczyciele zajmujący kierownicze stanowiska.

Szkołą kieruje dyrektor, który jest kierownikiem zakładu pracy dla zatrudnionych w szkole nauczycieli i pracowników nie będących nauczycielami (art. 39 ust. 1 i 3 ustawy o systemie oświaty). Dyrektorem szkoły może być nauczyciel posiadający kwalifikacje pedagogiczne i co najmniej 5 letni staż pracy pedagogicznej w pełnym wymiarze zajęć (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 stycznia 1996 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać osoby zajmujące stanowiska dyrektorów oraz inne stanowiska kierownicze w poszczególnych typach szkół i placówek¹⁰).

Zgodnie z art. 39 ust. 5 ustawy o systemie oświaty do uprawnień dyrektora szkoły zawodowej należy możliwość zmiany zawodu lub wprowadzenie nowego zawodu czy profilu kształcenia zawodowego, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, organem sprawującym nadzór pedagogiczny oraz wojewódzkim urzędem pracy.

¹⁰ Dz.U. Nr 20, poz. 91.

V. Istotne ustalenia kontroli

1. W kuratoriach oświaty

1.1. Sieć szkolnictwa zawodowego i funkcjonujących na ich bazie warsztatów szkolnych, w tym zmiany w strukturze kierunków i zawodów

W objętych kontrolą województwach (piotrkowskie, skierniewickie) w badanym okresie stan ilościowy szkół zawodowych prowadzonych przez kuratorów oświaty i liczba kształcącej się w tych szkołach młodzieży, wg stanów na 1 września - były jak w poniższej tabeli:

Tabela nr 1

Wyszczególnienie	1994		1995		1996		1997	
	szkół	młodzieży	szkół	młodzieży	szkół	młodzieży	szkół	młodzieży
Szkoły zawodowe ogółem w tym:	129	35.335	135	35.291	138	34.571	141	33.202
a) szkoły zasadnicze	44	18.234	44	17.352	44	16.513	44	15.149
b) szkoły średnie, w tym:	79	16.783	81	17.448	84	17.605	87	17.631
- technika	69	15.449	68	16.028	71	16.315	73	16.171
- licea zawodowe	10	1.334	10	1.318	10	1.057	11	1.031
- licea techniczne	-	-	3	152	3	223	3	429
c) szkoły policealne	6	318	10	491	10	453	10	422
d) szkoły pomaturalne	-	-	-	-	-	-	-	-

Z przedstawionej tabeli wynika m.in., że w latach 1994-1997 wystąpił spadek liczby młodzieży uczącej się w szkołach zasadniczych (o 17%), na korzyść uczących się w średnich szkołach zawodowych (wzrost o 5%), przy ogólnym spadku o 6% łącznej liczby młodzieży kształcącej się we wszystkich typach szkół zawodowych. Szkoły

zawodowe na ogół funkcjonowały w ramach struktur organizacyjnych zespołów szkół zawodowych, w skład których wchodziło kilka szkół zawodowych (2-5).

Zespołów szkół zawodowych było ogółem 42 (25 w woj. piotrkowskim i 17 w woj. skierniewickim). W zdecydowanej mniejszości jako jednostki organizacyjne występowały pojedyncze szkoły zawodowe, których było 4 (3 w woj. piotrkowskim i 1 w woj. skierniewickim).

Przy szkołach i zespołach szkół funkcjonowało ogółem 20 warsztatów szkolnych (13 w woj. piotrkowskim, 7 w woj. skierniewickim), co przy ogólnej ilości szkół zawodowych, np. wg stanu na 1 września 1996 r. - 138 szkół (97 w woj. piotrkowskim, 41 w woj. skierniewickim) wskazuje, że na jeden warsztat szkolny przypadało 6,9 szkoły zawodowej (7,5 w woj. piotrkowskim i 5,9 w woj. skierniewickim).

Dominującą formą funkcjonowania warsztatów szkolnych było gospodarstwo pomocnicze. W tej formie było prowadzonych ogółem 18 warsztatów (wg stanu na koniec 1996 r.), z tego 11 w woj. piotrkowskim i wszystkie 7 w woj. skierniewickim.

Z dwóch pozostałych warsztatów z woj. piotrkowskiego, jeden był prowadzony jako jednostka budżetowa (Centrum Kształcenia Praktycznego) i jeden w formie środków specjalnych.

Poza wzrostem ilości szkół zawodowych z ogółem 129 w 1994 r. do 141 w 1997 r., tj. o 12 szkół (wzrost dot. tylko woj. piotrkowskiego), w badanym okresie nastąpiły zmiany w kierunkach i profilach kształcenia.

W woj. skierniewickim mimo braku istotnych zmian w sieci szkolnictwa zawodowego (40-41 szkół), odnotowano aż 72 zmiany w profilach i kierunkach

kształcenia, które wystąpiły we wszystkich jednostkach organizacyjnych szkolnictwa zawodowego.

W zmianach tych daje się wyraźnie zauważyć spadek uczących się w części tzw. zawodów tradycyjnych, szczególnie w branży mechanicznej i elektromechanicznej, przy wzroście uczących się w kierunkach będących nośnikiem postępu technicznego jak elektronika i innych kierunków na bazie elektroniki.

Widoczny jest wzrost uczących się w kierunkach ekonomicznych; tworzone są również nowe kierunki, np. hotelarstwo.

O wychodzeniu naprzeciw aktualnym wymaganiom rynku pracy świadczy odchodzenie od wąskich specjalności zawodowych na rzecz szkolenia wielozawodowego. Przykładowo w Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Rawie Mazowieckiej w szkole zasadniczej nastąpił wzrost z 2 oddziałów wielozawodowych (80 uczniów) w roku szkolnym 1994/95, do 6,5 oddziałów (237 uczniów) w roku szkolnym 1996/97.

Nieco inny kształt organizacyjny zmian kierunków kształcenia wystąpił w woj. piotrkowskim, m.in. z powodu wzrostu o 12 szkół sieci szkolnictwa zawodowego. Przykładowo w roku szkolnym 1995/96 w celu zaspokojenia potrzeb kształcenia zawodowego absolwentów liceów ogólnokształcących, powołano 4 szkoły policealne, a w roku szkolnym 1996/97 powołano 2 technika (hotelarstwo, żywienie). Zlikwidowano natomiast 2 technika (kierunek górnictwo), a kształcenie w kierunku ceramicznym na poziomie szkoły zasadniczej zmieniono na technikum ceramiczne.

Zmiany w kierunkach i profilach kształcenia zawodowego odbywały się przy współpracy kuratorów oświaty z wojewódzkimi urzędami pracy.

Podobnie jak w niektórych rejonach woj. skierniewickiego, również w woj. piotrkowskim odnotowano przykłady organizowania naboru do klas wielozawodowych jako następstwo właściwego rozpoznania potrzeb miejscowego rynku pracy.

1.2. Zmiany w ramowych planach nauczania w powiązaniu z programami zajęć praktycznych

Dokumentacje programowe i programy nauczania, na podstawie których opracowano arkusze organizacyjne szkół, przy których funkcjonowały warsztaty szkolne, były zgodne z wykazem obowiązujących dokumentacji programowych opracowanych na podstawie komunikatu MEN z dnia 2 listopada 1993 r. w sprawie zestawu programów nauczania przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych dopuszczonych do użytku szkolnego¹¹ i komunikatu MEN z dnia 15 lipca 1996 r. w sprawie wykazu dokumentacji programowych dopuszczonych do użytku szkolnego w publicznych szkołach zasadniczych i średnich zawodowych¹².

Jednak tygodniowy wymiar godzin lekcyjnych zajęć praktycznych i przedmiotów zawodowych opracowanych na podstawie zarządzenia nr 13 MEN z dnia 28 maja 1992 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach ogólnokształcących i zawodowych odbiegał od wymiaru godzin praktycznej nauki zawodu określonego w planach nauczania wymienionych w ww. komunikacie MEN.

Przykłady:

- w woj. piotrkowskim w Zespole Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 w Radomsku w zasadniczej szkole zawodowej nauczanie w zakresie zajęć praktycznych w

¹¹ Dz.Urz. MEN z 1993 r. nr 10, poz. 42 ze zm.

specjalności „mechanik maszyn i urządzeń” w 3-letnim cyklu nauczania na podstawie programu Nr P-41300-20/80 po dostosowaniu wymogów określonych w ww. zarządzeniu nr 13 MEN spowodowało obniżenie łącznego wymiaru zajęć praktycznych w całym cyklu nauczania (3 lata) z 1789 godzin do 1260 godzin, tj. o 29,6%.

- *w województwie skierniewickim w Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Łowiczu w zasadniczej szkole zawodowej dostosowanie programu nauczania, jak w ww. przykładzie (Nr P-41300-20/80), spowodowało obniżenie łącznego wymiaru zajęć praktycznych w całym cyklu nauczania (3 lata) z 1775 godzin do 1.192 godzin, tj. o 32,9%.*

Z innych przykładów wynikało, że dostosowanie programów nauczania do ramowych planów nauczania spowodowało obniżenie łącznego wymiaru zajęć praktycznych w granicach od 5% do 35%. Stwierdzono powszechne stosowanie programów przedmiotów zawodowych i zajęć praktycznych opracowanych w latach osiemdziesiątych i siedemdziesiątych, a nawet sześćdziesiątych (np. z 1967 r.).

1.3. Sytuacja finansowa warsztatów szkolnych, kierunki i zasadność wspomaganie warsztatów z budżetu

Na przychody warsztatów szkolnych (dot. warsztatów prowadzonych w formie gospodarstw pomocniczych) składały się głównie przychody z tytułu sprzedaży wyrobów i usług oraz dotacje na pokrycie kosztów ogrzewania pomieszczeń warsztatowych przyznawanych na podstawie decyzji dysponenta części budżetu i dzielonych na poszczególne gospodarstwa pomocnicze przez kuratorów oświaty.

Wielkość przychodów ogółem gospodarstw pomocniczych w okresie lat 1994-1996 była następująca:

¹² Dz.Urz. MEN z 1996 r. nr 6, poz. 34

(w zł)

	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>
- woj. piotrkowskie	2.061.824	3.085.732	2.935.067
- woj. skierniewickie	767.041	928.008	996.250

Udział ww. dotacji w przychodach ogółem gospodarstw pomocniczych w latach 1994-1996 wynosił:

	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>
- woj. piotrkowskie	3,6%	3,0%	3,6%
- woj. skierniewickie	6,5%	6,6%	7,1%

Z ww. danych wynika m.in., że udział procentowy dotacji ogółem w przychodach gospodarstw pomocniczych w woj. skierniewickim był około dwukrotnie większy niż w woj. piotrkowskim.

Rozchody gospodarstw pomocniczych przeznaczone były na materiały, wynagrodzenia pracowników obsługi i administracji i inne wydatki.

Wielkość wyników finansowych ogółem (zysk „+”, strata „-”) gospodarstw pomocniczych w latach 1994-1996, była następująca:

	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>
- woj. piotrkowskie	+ 105.001	+ 155.279	- 176.993
- woj. skierniewickie	+ 41.485	+ 72.942	+ 33.169

Z powyższych danych wynika, że razem wszystkie gospodarstwa pomocnicze osiągały w kolejnych latach wyniki dodatnie, z wyjątkiem woj. piotrkowskiego

w 1996 r. Jednak wyniki finansowe poszczególnych gospodarstw pomocniczych w różnych latach były zarówno dodatnie, jak i ujemne, co wynika z niżej przedstawionych tabel:

województwo piotrkowskie

Tabela nr 2

(w złotych)

Lp.	Warsztaty szkolne	1994 r.	1995 r.	1996 r.
1.	ZSP Nr 1 w Piotrkowie Trybunalskim	+ 7.261	+ 22.652	+ 21.811
2.	ZSO w Piotrkowie Trybunalskim	+ 11.781	+ 9.303	+ 3.716
3.	ZSP Nr 3 w Piotrkowie Trybunalskim	+ 6.865	+ 14.416	(- 5.091)
4.	ZSP Nr 1 w Radomsku	+ 17.280	+ 69.496	(-41.885)
5.	ZSDrzewnych w Radomsku	+ 13.806	x	+ 34.983
6.	ZSE-Elektronicznych w Radomsku	+ 6.622	(- 18.181)	(-19.730)
7.	ZSZ Nr 1 w Tomaszowie Maz.	(- 6.061)	+ 12.754	(-4.800)
8.	ZSZ Nr 2 w Tomaszowie Maz.	+ 5.858	+ 7.562	(- 7.595)
9.	ZSZ Nr 3 w Tomaszowie Maz.	+ 1.088	+ 10.971	(-21.444)
10.	ZSZ Nr 4 w Tomaszowie Maz.	(- 32.761)	+ 52.858	+ 5.272
11.	ZSZ Nr 1 w Koluszkach	(- 2.305)	(- 1.566)	+ 6.876
12.	ZSZ Nr 1 w Żelowie	+ 28.812	(- 1.847)	(- 24.661)
13.	ZSMecha.-Energ. w Bełchatowie	+ 36.755	(-23.133)	(-124.445)
	Razem	105.001	+ 155.279	(-176.993)

Tabela nr 3

województwo skierniewickie

(w złotych)

Lp.	Warsztaty szkolne	1994 r.	1995 r.	1996 r.
1.	ZSZ Nr 1 w Brzezinach	(- 648)	+ 165	+ 188
2.	ZSZ Nr w Łowiczu	(- 14.646)	+ 13.473	(- 6.250)
3.	ZSZ Nr 1 w Rawie Mazowieckiej	+ 20.637	+ 15.052	_ 1.512
4.	ZSZ Nr 1 w Skierniewicach	+ 6.713	(- 4.040)	(- 6.250)
5.	ZSZ Nr 2 w Skierniewicach	+ 9.498	+ 22.058	+ 16.693
6.	ZSZ Nr 1 w Sochaczewie	+ 5.144	+ 14.502	(- 3.656)
7.	ZSZ w Żyrardowie	+ 14.787	+ 10.832	+ 10.878
	Razem	+ 41.485	+ 72.942	+ 33.169

Mimo przypadków ponoszenia strat przez część warsztatów szkolnych warsztaty te w formie gospodarstw pomocniczych funkcjonowały w następnych latach. Pozostawało to w sprzeczności z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli państwowe gospodarstwo pomocnicze nie spełnia warunków samofinansowania organ, który powołał to gospodarstwo, wydaje decyzję o jego likwidacji lub przekształceniu w inną formę gospodarki finansowej, najpóźniej do 31 grudnia danego roku.

Z przedstawionych tabel wynika, że niektóre gospodarstwa pomocnicze osiągały stratę nawet w kolejno następujących po sobie latach, a mimo to nie były podejmowane decyzje o ich likwidacji lub przekształceniu w inną formę gospodarki pozabudżetowej. Wyjątkiem były tu warsztaty przy Zespole Szkół Mechaniczno-Energetycznych w Bełchatowie na bazie których - m.in. z powodu odnotowanej w 1996 r. straty ponad 124 tys. zł - powołano Centrum Kształcenia Praktycznego jako jednostkę budżetową.

W zespołach szkół prowadzących gospodarstwa pomocnicze była również prowadzona gospodarka pozabudżetowa w formie środków specjalnych.

Źródłem dochodów środków specjalnych był głównie najem pomieszczeń oraz darowizny, natomiast rozchody przeznaczone były na wydatki rzeczowe szkół. Skala przychodów środków specjalnych zespołów szkół prowadzących warsztaty szkolne niewiele ustępowała wielkości przychodów gospodarstw pomocniczych. Przykładowo w 1996 r. w woj. skierniewickim przychody środków specjalnych ogółem dla tej grupy szkół wyniosły 723 tys. zł, gdy przychody gospodarstw pomocniczych 996 tys. zł, w tym

w trzech zespołach szkół (w Brzezinach, w Skierniewicach Nr 2 i Rawie Mazowieckiej) przychody środków specjalnych były wyższe od przychodów gospodarstw pomocniczych.

O stosunkowo niewielkim i malejącym znaczeniu gospodarstw pomocniczych w aspekcie finansowym świadczy również fakt, że wielkość rozchodów gospodarstw pomocniczych w woj. skierniewickim ogółem do wydatków i zobowiązań wymagalnych zespołów szkół jako jednostek budżetowych wynosił w 1994 r. - 11,4% (726 tys. zł, 6383 tys. zł), w 1995 r. - 9,3% (855 tys. zł, 9.162 tys. zł), a w 1996 r. - 8,3% (963 tys. zł, 11.541 tys. zł).

Niższe tempo przyrostu rozchodów (ograniczone przychodami) gospodarstw pomocniczych przy ich minimalnych zyskach lub stratach, w stosunku do przyrostu wydatków i zobowiązań wymagalnych zespołów szkół będących w przybliżeniu odzwierciedleniem ich kosztów, m.in. wskazuje na spadek ich działalności produkcyjno-usługowej.

W odniesieniu do całości budżetu Kuratora Oświaty w Skierniewicach, gdzie przykładowo w 1996 r. wydatki i zobowiązania wymagalne wyniosły ogółem 54.537 tys. zł, rozchody gospodarstw pomocniczych ogółem stanowiły 1,77% (963 tys. zł).

Również skala zatrudnienia w gospodarstwach pomocniczych wynosząca przykładowo w woj. skierniewickim w 1996 r. ogółem 36 etatów, była niewielka w stosunku do zatrudnienia ogółem w zespołach szkół (678 etatów) - 5,3%.

O częściowym tylko ponoszeniu ciężaru finansowego związanego z faktycznym zatrudnieniem w warsztatach szkolnych świadczył fakt, iż udział wynagrodzeń (z pochodnymi) pracowników zatrudnionych na etatach gospodarstw pomocniczych w

woj. skierniewickim w rozchodach ogółem w roku 1996 wynosił jedynie 37,3% (359 tys. zł, 963 tys. zł), gdy natomiast udział wynagrodzeń (z pochodnymi) w wydatkach ogółem zespołów szkół jako jednostek budżetowych wynosił 85,2% (8.308 tys. zł, 9.751 tys. zł).

Minimalne zyski, a tym bardziej straty warsztatów szkolnych nie mogły mieć realnego wpływu na ich rozwój i unowocześnienie bazy materialnej. Znajdowało to odzwierciedlenie w wartości ewidencyjnej majątku trwałego netto warsztatów, który wg bilansów sporządzonych na koniec 1996 r. w woj. skierniewickim wynosił łącznie 81.242 zł, w tym w czterech warsztatach (w Brzezinach, Skierniewicach Nr 1, Sochaczewie i Żyrardowie) wartość majątku trwałego netto była równa „zero”. Biorąc pod uwagę księgową wartość umorzenia majątku trwałego warsztatów wynoszącą łącznie 2.493.137 zł, ogólny stopień umorzenia wynosił 96,8%, w tym w ww. warsztatach - 100%.

1.4. Finansowanie szkół w zakresie zajęć praktycznych organizowanych na podstawie umów między szkołami a zakładami pracy

Poza warsztatami szkolnymi, realizacja zajęć praktycznych i praktyk zawodowych odbywała się w zakładach pracy, w tym w zakładach rzemieślniczych i sklepach, na podstawie zawieranych umów między szkołami a zakładami pracy.

W województwie piotrkowskim na ogółem 28 jednostek szkolnictwa zawodowego prowadzonych przez Kuratora Oświaty, warsztaty szkolne posiadało 13 jednostek. Pozostałe korzystały przy realizacji programów zajęć praktycznych z bazy zakładów

pracy. Analogicznie w woj. skierniewickim na ogółem 18 jednostek, warsztaty posiadało 7, pozostałe korzystały z zakładów pracy.

Przy realizacji umów zawieranych z zakładami pracy na prowadzenie zajęć praktycznych, część szkół nie ponosiła z tego tytułu żadnych kosztów. Przykładowo w woj. piotrkowskim w badanym okresie na 15 szkół posiadających zawarte umowy, 10 szkół nie ponosiło żadnych kosztów, a 5 ponosiło koszty, w tym jedna tylko z tytułu dozoru uczniów (zgodnie z warunkami umów).

1.5. Efektywność nadzoru sprawowanego nad działalnością warsztatów szkolnych

Z ustaleń kontroli wynika, że kuratorzy oświaty sprawowali nadzór nad szkołami zawodowymi, w tym szkołami prowadzącymi warsztaty szkolne.

Przestrzegana była częstotliwość wizytacji, nie rzadziej niż raz na 5 lat zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 grudnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk i kwalifikacji niezbędnych do ich zajmowania oraz zasad i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela¹³. Wyjątek stanowiło zaniedbanie tego obowiązku przez Kuratora Oświaty w Skierniewicach w stosunku do części szkół zawodowych prowadzonych przez inne organy. Na ogółem 37 jednostek szkolnictwa zawodowego prowadzonych przez inne organy na terenie woj. skierniewickiego nie objęto nadzorem 10 szkół rolniczych, w stosunku do których Kurator Oświaty zobowiązany był - zgodnie z art. 35

¹³ Dz.U. z 1991 r. nr 122, poz. 537 ze zm. Od dnia 20 lutego 1997 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 grudnia 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk i kwalifikacji niezbędnych do ich zajmowania (Dz.U. z 1997 r., Nr 9, poz. 46).

ust. 3 pkt 2 ustawy o systemie oświaty - do nadzoru pedagogicznego w zakresie nauczania przedmiotów ogólnokształcących.

2. W zespołach szkół zawodowych

2.1. Organizacja szkoły i usytuowanie warsztatów na tle założeń statutowych

We wszystkich statutach kontrolowanych zespołów szkół zawarto postanowienia, iż w ich strukturze organizacyjnej funkcjonują warsztaty szkolne. Brak w nich było natomiast postanowień wskazujących, że warsztaty prowadzą działalność gospodarczą w celu realizacji zadań szkoły - jako państwowej jednostki budżetowej - w ramach gospodarki pozabudżetowej, w tym również formy organizacyjnej tej gospodarki (uwaga ta nie dotyczy Centrum Kształcenia Praktycznego - woj. piotrkowskie).

Na fakt prowadzenia działalności gospodarczej przez warsztaty wskazują - pośrednio - postanowienia statutowe określające odpowiedzialność kierowników warsztatów szkolnych. Stanowią one, że kierownicy warsztatów odpowiedzialni są za podejmowane decyzje organizacyjne i finansowe w zakresie realizacji planów produkcji oraz uzyskiwane - założone w planie - wskaźniki ekonomiczne. Faktem jest, iż stwierdzony w tym zakresie stan faktyczny zgodny był z art. 60 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, jak również zarządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 czerwca 1992 r. w sprawie ramowego statutu szkół publicznych dla dzieci i młodzieży.

2.2. Organizacja zajęć praktycznych

Organizowanie zajęć praktycznych w zespołach szkół było zróżnicowane. Były to głównie tradycyjne zajęcia w warsztatach szkolnych zapewniające uczniom zapoznanie się z podstawowymi narzędziami i urządzeniami niezbędnymi do wykonywania zawodu. Uzupełnieniem tej formy były również praktyki zawodowe realizowane poza warsztatami, w zakładach produkcyjnych bądź usługowych. Istotnym problemem zajęć praktycznych w zespołach szkół było zapewnienie właściwego doboru zleceń produkcyjnych umożliwiających realizację obowiązujących programów zajęć praktycznych z jednoczesnym uzyskiwaniem zadowalających wyników ekonomicznych. Kontrola wykazała, iż dążenie do uzyskania dodatnich wyników ekonomicznych stawało niekiedy w sprzeczności z założeniami programowymi zajęć praktycznych, przy czym kierownictwa zespołów szkół napotykały na poważne trudności w uzyskiwaniu jakichkolwiek zleceń produkcyjnych bądź usługowych. Mimo tych trudności utrzymywano w zespołach szkół tradycyjne zawody i specjalności bez perspektywy uzyskania pracy przez absolwentów.

Stwierdzono też próby pozytywnych rozwiązań organizacji zajęć praktycznych uwzględniające potrzeby miejscowego rynku pracy. Przykładowo:

- w ZSZ Nr 1 w Koluszkach, w którym kształcono uczniów na poziomie zasadniczym i technikum w specjalnościach i zawodach branży mechanicznej, prowadzono naukę uczniów w oddziałach wielozawodowych takich jak: krawiec, szwacz, kucharz, fryzjer, tapicer itp., a więc w zawodach nie związanych ze specjalnością szkoły. Zajęcia praktyczne dla tych uczniów odbywały się we właściwych zakładach rzemieślniczych i usługowych,
- w ZSZ Nr 4 w Tomaszowie Mazowieckim, kształcono uczniów na poziomie zasadniczym i technikum w zawodach i specjalnościach budowlanych, przy czym aż w 80% praktyczna nauka zawodu była realizowana w trakcie prac usługowo-

produkcyjnych związanych z wykonywaniem określonych obiektów budowlanych. Pozostała część zajęć praktycznych odbywała się w pracowniach techniczno-technologicznych warsztatów szkolnych. Według opinii kierownictwa tego zespołu istniejąca organizacja zajęć praktycznych wymaga jedynie poważnego unowocześnienia pracowni szkoły i warsztatów.

We wszystkich kontrolowanych zespołach szkół, w różnym zakresie zajęcia praktyczne realizowane były tak w warsztatach szkolnych, jak i w jednostkach pozaoświatowych.

2.3.Zasadność zmian w profilach kształcenia

Według informacji uzyskanych z rejonowych urzędów pracy, w rejonach w których funkcjonowały kontrolowane zespoły szkół, dokonywane w ostatnich latach zmiany w kierunkach i profilach kształcenia zawodowego były właściwe z punktu widzenia potrzeb miejscowego rynku pracy. Potwierdzały to dane obrazujące skalę bezrobocia wśród absolwentów.

2.4.Realizacja założeń programów zajęć praktycznych w warunkach warsztatów szkolnych

We wszystkich zespołach szkół, z wyjątkiem ZSZ Nr 2 w Skierniewicach, stwierdzono odstępstwa w realizacji zajęć praktycznych w warsztatach od założeń określonych w obowiązujących programach szkolenia praktycznego. Zróżnicowana była jednak skala tych odstępstw, co pozostawało w związku z warunkami technicznymi warsztatów, jak też charakterem przyjmowanych zleceń produkcyjnych. I tak np.:

- w ZSZ Nr 1 w Koluszkach, brak lub ograniczona ilość zamówień produkcyjnych powodowały częściową dezorganizację zajęć i niezgodność tematów programowych z wykonywaną pracą. Zjawisko to występowało w całym cyklu kształcenia zarówno uczniów szkoły zasadniczej, jak i technikum;
- w ZSZ Nr 4 w Tomaszowie Mazowieckim wyposażenie warsztatów było niewystarczające i nie odpowiadające nowoczesnym technologiom w budownictwie. Przy braku zbieżności zajęć teoretycznych przedmiotów zawodowych z zajęciami praktycznymi stwierdzono też różnice (w ujęciu godzinowym pomiędzy materiałami nauczania przyjętymi do rozkładu zajęć, a faktycznymi zapisami z odbytych zajęć teoretycznych i praktycznych;
- w ZSP Nr 1 w Radomsku zajęcia praktyczne prowadzone w warsztatach szkolnych realizowane były w niższym wymiarze godzin niż przewidywały plany godzin zatwierdzone przez Komisję Przedmiotów Zawodowych i Praktycznej Nauki Zawodu. Przykładowo: w II i III klasie Technikum Mechanicznego nie zrealizowano w ogóle tematów „podstawowe narzędzia i przyrządy pomiarowe” oraz „prace na wytaczarko-frezarkach”, na które planowano przeznaczyć po 5 godzin. W niższym o 10 godzin (5%) wymiarze zrealizowano program w klasie IV Technikum.
W Zasadniczej Szkole Zawodowej program realizowano w wymiarze godzin niższym w stosunku do planu odpowiednio w klasach: I o 20 godzin (o 5%), w II o 15 godzin (o 4%) i III o 10 godzin (2%). W klasie I ww. szkoły nie zrealizowano w całości tematu „praca na maszynach i urządzeniach obróbki plastycznej” a w klasie III nie realizowano tematu „nadzór nad maszynami i urządzeniami warsztatów szkolnych”.
- w ZSZ Nr 1 w Łowiczu na zajęciach praktycznych nie przestrzegano programów nauczania, w tym założeń godzinowych zajęć z poszczególnych tematów, a niektórych treści programowych nie realizowano w ogóle w całym cyklu kształcenia. Np. realizacja w klasie I ZSZ hasła „piłowanie”, gdzie na zaplanowanych 45 godzin, uczniowie wykonywali te czynności przez 70 godzin, a temat: „wiercenie, pogłębianie, rozwiercanie”, na który zaplanowano łącznie 35 godzin był wykonywany w 2 grupach odpowiednio przez 70 i 30 godzin. Niektóre grupy zajęciowe w klasie III ZSZ część treści programowych realizowały w

symbolicznym wręcz wymiarze czasu. W klasie tej nie zrealizowano tematu „praca na strugarkach i szlifierkach”, na który program przewidywał wymiar 24 godziny. Również w Technikum Mechanicznym faktyczne przeznaczenie czasu na zajęcia praktyczne odbiegało od przyjętych założeń. Przykładowo: w klasie I temat „piłowanie płaszczyzn i powierzchni kształtowych” realizowano w wymiarze 25 i 45 godzin (2 grupy zajęciowe), podczas gdy program zakładał 18 godzin. Podobnie realizowano temat „gięcie i prostowanie” (odpowiednio 35 i 25 godzin), podczas gdy program przewidywał na ten temat jedynie 6 godzin zajęć. W klasie II temat pn. „obróbka drewna i tworzyw sztucznych” realizowano w wymiarze od 30 do 40 godzin większym niż zakładał program, a w klasie III na przewidywane 42 godziny dla obróbki wykańczającej zrealizowano (w 4 grupach) 6 godzin zajęć.

W całym cyklu nauczania na zajęciach praktycznych nie zrealizowano w całości 7 z 30 tematów objętych programem nauczania (23,3%) w łącznym wymiarze 187 godzin, tj. 26,6% z przewidywanych 702 godzin.

- w ZSZ Nr 1 w Sochaczewie zadania w zakresie realizacji treści programowych praktycznej nauki zawodu nie były w pełni zbieżne z pracami usługowymi wykonywanymi przez warsztaty szkolne.

Przykładowo w Technikum Zawodowym o specjalności: technik spawalnik, nie zrealizowano w ogóle treści trzech tematów programowych, na które przewidziano łącznie 55 godzin zajęć: „napawanie gazowe i łukowe” - 25 godzin, „lutowanie i lutowanie” - 15 godzin oraz „spawanie automatyczne” - 15 godzin.

W innych proporcjach niż planowano zrealizowano takie treści programowe jak np.:

- spawanie gazowe zaplanowano na 55 godzin, wykonano 20 godzin,
- spawanie łukowe zaplanowano na 55 godzin, wykonano 35 godzin,
- cięcie i żłobienie łukiem elektrycznym zaplanowano na 25 godzin, wykonano w 5 godzin,
- spawanie gazowe i łukowe stali stopowych i metali nieżelaznych zaplanowano na 5 godzin, wykonano w 29 godzin,
- hartowanie płomieniowe i metalizacja natryskowa zaplanowano na 20 godzin, wykonano w 5 godzin.

W miejsce wyżej wymienionych nie w pełni zrealizowanych treści programowych odnotowano jako wykonane treści nie wyszczególnione w programie zatwierdzonym przez Komisję Programową, tj. „kontrola jakości” w wymiarze 25 godzin oraz „szlifierki” w wymiarze 25 godzin.

W Szkole Zasadniczej o specjalności „ślusarz spawacz” nie zrealizowano takich treści programowych jak:

- „obróbka cieplno-plastyczna” zaplanowana na 36 godzin,*
- „kontrola złącz spawanych” zaplanowana na 20 godzin.*

W wymiarze niższym niż planowano zrealizowano:

- „montaż i demontaż zespołów mechanicznych” zaplanowany w wymiarze 125 godzin, zrealizowano w 75 godzin,*
- „nadzór nad konserwacją maszyn” planowany w wymiarze 15 godzin, zrealizowano w 5 godzin,*
- „cięcie termiczne” zaplanowano w wymiarze 15 godzin, zrealizowano w 5 godzin,*
- „spawanie gazowe” planowane w wymiarze 80 godzin, zrealizowano w 50 godzin.*

Natomiast w większym od planowanego wymiarze godzin zrealizowano obróbkę mechaniczną, na który to cel zaplanowano 140 godzin, a faktycznie przeznaczono 925 godzin. Zrealizowano także temat „kontrola jakości” w wymiarze 25 godzin, mimo że hasło to nie występowało w programie zmodyfikowanym przez Komisję Programową.

W Szkole Zasadniczej o specjalności „operator obrabiarek skrawających” w zawodzie tokarz nie zrealizowano treści programowych w zakresie pracy na obrabiarkach sterowanych numerycznie zaplanowanych na 20 godzin z powodu braku takich maszyn w warsztatach szkolnych. Tak poważne zróżnicowanie realizacji treści programowych do przyjętych (godzinowych) założeń przez Komisję Programową wynikało z faktu przyjmowania niewłaściwych zleceń produkcyjnych.

2.5. Stan zatrudnienia i kwalifikacje nauczycieli nauki zawodu

Stan zatrudnienia i kwalifikacje nauczycieli praktycznej nauki zawodu w skontrolowanych zespołach szkół nie budziły zastrzeżeń, za wyjątkiem Zespołu Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 w Radomsku, gdzie 3 spośród ogółem 20 zatrudnionych nauczycieli praktycznej nauki zawodu nie posiadało przygotowania pedagogicznego.

2.6. Źródła dochodów i kierunki wydatkowania środków budżetowych przez warsztaty szkolne

Przychodami gospodarstw pomocniczych były głównie przychody ze sprzedaży produkowanych wyrobów i usług oraz dotacje budżetowe na pokrycie kosztów ogrzewania pomieszczeń warsztatowych. Występowały również tzw. pozostałe przychody np. z tytułu sprzedaży zbędnych materiałów czy składników mienia.

W żadnym ze skontrolowanych zespołów szkół nie stwierdzono przypadku, aby przyznane dotacje budżetowe były wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem. Jedynie w Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Łowiczu nie dopełniono formalności rozliczeniowych związanych z faktem zakupu przez warsztaty szkolne oleju opałowego na cele grzewcze z zachowaniem art. 67 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych¹⁴. Do czasu kontroli NIK warsztaty nie dysponowały dokumentami wskazującymi na sposób rozliczenia oleju w postaci kalkulacji wynikowej, bądź umowy wskazującej, iż przekazany olej stanowi ekwiwalent za dostarczoną warsztatom energię cieplną.

2.7. Warunki oraz bezpieczeństwo i higiena prowadzenia zajęć praktycznych

We wszystkich skontrolowanych zespołach szkół kontrole w zakresie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w warsztatach szkolnych, przeprowadziła, z inicjatywy NIK, Państwowa Inspekcja Pracy.

Wyniki tych kontroli wskazały na poważne zaniedbania warunków bezpieczeństwa i higieny pracy. Przykładowo:

- ZSZ Nr 1 w Koluszkach otrzymał nakaz zawierający 11 zaleceń do usunięcia w wyznaczonym terminach.
Zalecenia dotyczyły budynków, np. remontu dachu, warunków środowiska pracy, tj. natężenia hałasu, bezpieczeństwa maszyn i urządzeń, ubiorów ochronnych.
PIP stwierdziła również, że 15 pracowników nie zostało przeszkolonych w podstawowym zakresie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy;
- ZSZ Nr 4 w Tomaszowie Mazowieckim otrzymał nakaz zawierający 10 zaleceń do usunięcia w wyznaczonych terminach.
Zalecenia dotyczyły przestrzegania obowiązku badań okresowych, poprawy warunków sanitarno-higienicznych, poprawy warunków pracy w pomieszczeniach np. oświetlenia, zapylenia;
- ZSP Nr 1 w Radomsku otrzymał wystąpienie, w którym były następujące zalecenia:
wypłaty pracownikom warsztatów szkolnych ekwiwalentów za obuwie, zobowiązanie do zlecenia inspekcji sanitarnej ustalenia rodzaju i częstotliwości badań, pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, uzupełnienie dokumentacji dotyczącej szkoleń w zakresie bhp;
- ZSZ Nr 1 w Łowiczu otrzymał nakaz zawierający 24 zalecenia do usunięcia w wyznaczonych terminach.
Zalecenia m.in. dotyczyły nieprawidłowego oświetlenia pomieszczeń warsztatowych, niesprawnej wentylacji, braku aktualnych wyników pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia. Stwierdzono ponadto brak dokumentacji eksploatacyjnej wszystkich spawarek oraz wykazano niewłaściwe prowadzenie

¹⁴ Dz.U. z 1994 r. nr 76, poz. 344 ze zm.

ksiąg obiektów budowlanych. W ekspertyzie obiektów warsztatowych stwierdzono, iż obiekty te zostały zakwalifikowane jako niebezpieczne.

- *ZSZ Nr 2 w Skierniewicach otrzymał nakaz zawierający 16 zaleceń z terminem ich realizacji do 30 października 1997 r.*

Zalecenia te dotyczyły pomieszczeń, warunków pracy oraz dokumentacji.

- *ZSZ Nr 1 w Sochaczewie otrzymał nakaz zawierający 14 zaleceń z terminem realizacji do 30 sierpnia 1997 r. Przykładowo stwierdzono, iż obróbkę spoiw spawalniczych wykonywano przy pomocy szlifierek ręcznych przekraczając tym dopuszczalne normy hałasu.*

2.8. Zakres i efekty nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektorów szkół nad działalnością warsztatów szkolnych

W toku kontroli nie stwierdzono negatywnych zjawisk mających związek z brakiem nadzoru nad działalnością warsztatów szkolnych. Zaniedbaniem ze strony dyrektorów w tym zakresie było niepełne realizowanie przyjętych założeń w zakresie odbywanych hospitacji zajęć praktycznych, jednorodność tematyczna prowadzonych zajęć przez nauczycieli praktycznej nauki zawodu, a także nieprzywiązywanie wagi do prowadzenia dokumentacji z prowadzonych zajęć.

VI. Przebieg postępowania kontrolnego i działania podjęte po zakończeniu kontroli oraz realizacja wniosków pokontrolnych

Kontrolę przeprowadzono w okresie od czerwca do 20 sierpnia 1997 r. (data podpisania ostatniego protokołu).

W związku z prowadzoną kontrolą w zespołach szkół zawodowych zasięgnięto informacji w miejscowych rejonowych urzędach pracy, stanowiących podstawę do sformułowania ocen na temat zasadności zmian (lub braku zmian) w profilach i kierunkach kształcenia uczniów.

Państwowa Inspekcja Pracy realizowała wyniki kontroli we własnym zakresie.

W żadnej spośród skontrolowanych jednostek nie zgłoszono zastrzeżeń do protokołu kontroli. W każdym przypadku protokół kontroli został podpisany przez kierownika jednostki kontrolowanej.

Po zakończeniu kontroli do dyrektorów zespołów szkół i kuratorów oświaty skierowano wystąpienia pokontrolne zawierające oceny kontrolowanej działalności, a także - w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości - uwagi i wnioski w sprawie ich usunięcia.

Wnioski pokontrolne skierowane do dyrektorów skontrolowanych zespołów szkół dotyczyły w szczególności: pełnej realizacji założeń programów zajęć praktycznych, m.in. poprzez tworzenie lepszych warunków technicznych w warsztatach szkolnych oraz trafniejszy dobór zakładów, w których odbywają się praktyki zawodowe, zwiększenia efektywności nadzoru pedagogicznego nad pracą nauczycieli zawodu w celu wyeliminowania dowolności w realizacji programów nauczania, realizacji zaleceń Państwowej Inspekcji Pracy, uaktualnienia treści statutow.

W wystąpieniach pokontrolnych do kuratorów oświaty wnioskowano m.in. o rozważenie zasadności zmiany funkcjonowania deficytowych warsztatów szkolnych prowadzonych w formie gospodarstw pomocniczych na formy dostosowane do aktualnych warunków i potrzeb.

Dyrektorzy kontrolowanych zespołów szkół zawodowych i kuratorzy nie zgłosili zastrzeżeń do prezentowanych im uwag, ocen i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych. Treść nadesłanych informacji o realizacji wniosków pokontrolnych przez dyrektorów zespołów szkół zawodowych potwierdza trafność prezentowanych pod ich adresem ocen i wniosków przy czym wskazują one na zakres podjętych działań bieżących oraz perspektywicznych, których efekty uzależnia się głównie od decyzji zwiększających środki budżetowe.

Spośród podejmowanych działań najistotniejsze z punktu widzenia bieżących potrzeb zespołów szkół zawodowych wydają się te, które mają na celu wyeliminowanie braków organizacyjno - prawnych dotyczących aktualności statutów i dokumentacji pedagogicznej, określenie zasad funkcjonowania komisji przedmiotów zawodowych, określenie zasad i zakresu hospitacji zajęć praktycznych, realizację zadań określonych w nakazach Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie poprawy warunków nauczania praktycznego w warsztatach szkolnych.

W działaniach perspektywicznych, których konieczność podjęcia dostrzegają niektórzy dyrektorzy zespołów szkół zawodowych, na plan pierwszy wysuwa się niezwłoczna potrzeba unowocześnienia sprzętowego i maszynowego warsztatów szkolnych, a także pracowni szkolnych, co uzależnione jest jednak od skali zwiększenia na ten cel środków budżetowych.

Na pozytywną ocenę zasługują również działania podjęte przez kuratorów oświaty, którzy również dostrzegają możliwość realizacji działań bieżących usprawniających funkcjonowanie warsztatów w szkolnictwie zawodowym, a także działań perspektywicznych. Przykładowo Kurator Oświaty w Skierniewicach w zestawie działań bieżących prezentuje stanowisko, iż utrzymanie warsztatów szkolnych w dotychczasowej formie organizacyjnej (gospodarstwa pomocnicze), wymagać będzie poprawy wyposażenia w nowoczesny sprzęt i urządzenia, a także restrukturyzacji warsztatów pod kątem zwiększenia możliwości kształcenia praktycznego uczniów klas młodszych oraz szerszego skorzystania z oferty zakładów pracy dotyczącej kształcenia specjalistycznego w klasach programowo wyższych.

Ponadto kurator zapewnił o pełnej realizacji wniosku traktującego o obowiązku objęcia nadzorem pedagogicznym w zakresie przedmiotów ogólnokształcących szkół zawodowych innych resortów.

W grupie zadań perspektywicznych Kurator Oświaty w Skierniewicach dostrzega konieczność zmiany formy organizacyjnej warsztatów o ile nie osiągną dodatnich wyników finansowych, a także możliwość przekształcenia warsztatów na pracownie i laboratoria szkolne.

Na uwagę zasługuje również koncepcja zainteresowania podmiotów gospodarczych inwestowaniem w warsztaty szkolne i rozwijanie z nimi współpracy.

Kurator Oświaty w Piotrkowie Trybunalskim, uznając za zasadne oceny i wnioski pokontrolne NIK, zwłaszcza dotyczące zaniedbań w wyposażeniu warsztatów szkolnych w niezbędny sprzęt i urządzenia techniczne oraz wskazujące na potrzebę podjęcia działań w tym zakresie poinformował, iż wystąpił do Departamentu Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Ministerstwa Edukacji Narodowej o przyznanie funduszy na doposażenie

w pomoce dydaktyczne pracowni szkolnych i warsztatowych w szkołach zawodowych. Problemem tym zainteresowano również Wojewodę Piotrkowskiego wnosząc o pomoc w organizowaniu środków finansowych i zleceń produkcyjnych dla warsztatów szkolnych w celu poprawy ich sytuacji materialnej, co pozostaje w związku z uchwałą Prezydium Sejmiku Samorządowego Województwa Piotrkowskiego z dnia 27 maja 1997 r., w której zasygnalizowano bardzo zły stan techniczny warsztatów i ubogą bazę dydaktyczną.

Z zapowiedzi Kuratora Oświaty w Piotrkowie Trybunalskim wynika, że podejmowane będą działania w celu sukcesywnego przekształcania pracowni warsztatowych w pracownie technologiczne i laboratoria, które będą finansowane z budżetu a nie ze środków finansowych wypracowanych przez warsztaty szkolne.

AKCEPTUJĘ:

Dyrektor
Delegatury NIK w Łodzi

Henryk TYTOŃ
Łódź, dnia

ZATWIERDZAM

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Janusz WOJCIECHOWSKI
Warszawa, dnia **29.10.1997**

Opracował: L. Popławski - gł. specjalista k.p.

Korekta: M. Sapiński - doradca ekonomiczny

Konsultacja prawna - W. Robaczyński - doradca prawny

WYKAZ SKONTROLOWANYCH JEDNOSTEK

1. Kuratorium Oświaty w Piotrkowie Trybunalskim

2. Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Koluszkach
3. Zespół Szkół Zawodowych Nr 4 w Tomaszowie Mazowieckim
4. Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 w Radomsku

5. Kuratorium Oświaty w Skierniewicach

6. Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Łowiczu
7. Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Skierniewicach
8. Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Skierniewicach